

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตังตำบลเขวาสินรินทร์
อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Participation in managing community waste in Ban Na Tang, Kwaen
Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province

ณภัทสรณ ศาลางาม^{1*}

Napatsawan Sala-ngam¹

¹ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์; Nok Mueang Subdistrict, Mueang Surin District Surin Province.

*Corresponding Author; e-mail : salangamnphaswrrn@gmail.com

Received : February 28, 2022; Revised : March 31, 2022; Accepted : April 2, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1). เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์จังหวัดสุรินทร์ 2). เพื่อศึกษาการสร้างมูลค่าขยะของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 3). เพื่อหาแนวทางและมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ กลุ่มประชากรในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์จังหวัดสุรินทร์ มีประชากรทั้งหมด ครัวเรือน จำนวน 181 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม 1). กลุ่มศรีธรรมา 2). กลุ่มนำสามัคคี 3). กลุ่มศรีประชา 4). กลุ่มบูรณสันติ จำนวน 504 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 223 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายเปิดและปลายปิดมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงปริมาณเท่ากับ ค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t) ค่าเอฟ (1) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย (x) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(n - depth Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 223 คน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน กลุ่มอาสาสมัคร 4 คน และกลุ่มคนในชุมชน 223 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนทั้งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามประเภท 6 ด้าน การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามสถานภาพบุคคล

ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ สถานภาพพบว่าคนในชุมชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ สถานภาพ แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสองสี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม แตกต่างกันไป มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสองสี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

3. แนวทางการการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสองสี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในเรื่องต่างๆ ที่ผ่านมาในชุมชนกับ การจัดการขยะมูลฝอย และ ชาวบ้านให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย อย่างสม่ำเสมอ และภายในชุมชนนั้นมีความร่วมมือในการลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างดี ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการแปรรูปสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว นำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาทำเป็นวัสดุต่างๆ เพื่อใช้งานต่อไปในหลากหลายรูปแบบ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คนในชุมชนมีความตระหนัก และเห็นถึงคุณค่าประโยชน์ของการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง และกับชุมชนได้ และได้เผยแพร่ให้คนรุ่นหลังต่อไปในอนาคต ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมเล็งเห็น ชาวบ้านติดตามการประเมินผลเป็นอย่างดี

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย, บ้านนาตัง, ตำบลเขวาสินรินทร์, อำเภอสองสี จังหวัดสุรินทร์

Abstract

The main objectives of this research are as follows 1).To study the level of community participation in managing compost waste among the people in Ban NaTang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province. 2).To study the creation of value from waste for the people in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province. 3).To find strategies and measures for managing compost waste among the people in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, using a mixed research

method combining quantitative and qualitative approaches. The quantitative research uses a sample group from the community in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, with a total of 181 households and 504 individuals, divided into 4 villages: 1). Kum Sarttattatham Village, 2). Kum Nam Samakkhi Village, 3).Kum Sripracha Village, and 4).Kum Burasanti Village, totaling 504 people. The research uses a multi-stage sampling technique, using a sample size determined by Taro Yamane's formula, resulting in a total sample size of 223 people. The survey questionnaire is used to collect data, with both open- ended and closed-ended questions. The quantitative data is analyzed with a confidence level of 95% and a significance level of 0.05, using statistical tests such as t-test, F-test, and one-way ANOVA. For qualitative research, in-depth interviews are conducted with 223 participants, including community leaders, volunteers, and community members, using

purposive sampling and content analysis techniques were applied. The research findings revealed that

1. The overall level of public opinion regarding community participation in compost waste management in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, is moderate. When considering each aspect individually, it is found that the average level of public opinion in all 4 aspects is moderate.

2. The results of comparing the levels of community participation in compost waste management among the people in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, categorized by 6 aspects and according to personal istics such as gender, age, education level, average monthly tion, and status, indicate that individuals in the community with age, education level, average monthly income, occupation, and sta ferent levels of participation in compost waste management in Ban Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province. Overall, there are significant differences in the levels of community participation in compost waste management among the people in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, based on these characteristics, with statistically significant differences at the 0.05 level, thus accepting the hypothesis set forth.

3. The guidelines for community participation in compost waste management in Ban Na Tang, Kwaen Srin Rin Sub-district, Kwaen Srin Rin District, Surin Province, reveal the following: Regarding waste reduction: Villagers actively contribute ideas and participate in various activities related to reducing compost waste in the community. They consistently emphasize the importance of reducing compost waste. Within the community, there is good cooperation in reducing compost waste. Regarding reuse: Community members collaborate in transforming unused items into various materials for further use. This reflects the community's commitment to sustainable practices. Regarding benefiting from waste management: Community members are aware of and appreciate the benefits of compost waste management in the community. They are able to apply the knowledge gained from these activities for wn and the community's benefit, as well as pass it on to future ge Regarding evaluation: Overall, villagers closely monitor the evaluation process, indicating their strong commitment to sustainable waste management practices.

Keywords : Community participation in compost waste management, Ban Na Tang, kwaeRin Sub-district

บทนำ (Introduction)

การขยายตัวของชุมชนเมือง และการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ชุมชนเมืองทั้งในเมืองหลวง และต่างจังหวัด หลายพื้นที่จึงประสบปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อันเนื่องมาจากไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในการกำจัดขยะมูลฝอย อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสมของทั้งภาครัฐ และประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่

ตกค้างจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการจัดการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เป็นต้นตอของการเกิดขยะมูลฝอยโดยตรงทั้งนี้เพื่อมิให้ปัญหาขยายตัว และรุนแรงยิ่งขึ้นซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 25 - 2559 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอันจะยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิตของประชาชน โดยได้กำหนดแนวทางที่จำเป็นเร่งด่วนในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทนได้ให้เข้าสู่สภาพ สมดุลของการใช้และการเกิดทดแทนและกำหนดแนวทางการแก้ไขจัดการภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง และความสิ้นเปลืองมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สารอันตรายและของเสียอันตราย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2558)ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในอนาคตดังต่อไปนี้(1) ให้มีการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ตั้งแต่การเก็บกัก การเก็บขน การขนส่ง และกำจัด (2) ควบคุมอัตราการผลิตขยะมูลฝอยของประชากร และส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างหรือบริหาร และดำเนินระบบจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ. 2559) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2557 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นถึงประมาณ 26,171,360.76 ตันต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ. 2559) ในขณะที่ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งในด้านการรวบรวม เก็บขน การกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขตามมาอีกทั้งในระหว่างที่ผ่านมาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในประเทศไทย ส่วนใหญ่นำมาดำเนินการด้านการกำจัด รวมทั้งยังประสบปัญหาเกี่ยวกับขยะอันตรายที่เกิดจากชุมชน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า แบตเตอรี่ สี สารเคมี รวมทั้งน้ำมันเครื่องที่ใช้แล้ว เป็นต้น ซึ่งถูกนำมาทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไปจากครัวเรือน อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงได้ ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นก็ได้มีการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น แต่ในงานในปัจจุบันยังขาดการจัดการที่ระบบครบวงจร ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการดำเนินแบบแยกส่วน มีเฉพาะแผนการจัดการขยะมูลฝอยแบบเฉพาะเรื่องเท่านั้น จำเป็นต้องทำการศึกษาข้อกำหนด และกฎหมายต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาถึงวงจรชีวิตของวัสดุที่จะเป็นขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในด้านการเกิด การนำเข้า และส่งออก การจำหน่าย การใช้งาน การเรียกกลับคืน การจัดเก็บ การกำจัด และการดูแลหลังการกำจัดเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ปัญหา และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนระดับประเทศ ให้ครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนต่อไป การกำจัดขยะให้ได้ผลดี และเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดแยกวัสดุจากขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำไปกำจัดในขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการกับขยะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดด้วย ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุที่แยกออกมานั้นไปจำหน่ายได้ด้วย ซึ่งวิธีการคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การคัด แยกจากแหล่งกำเนิดของขยะนั่นเอง เพราะทำได้ง่ายใช้ยาน้อยเพียงให้แต่ละบ้านจัดภาชนะรองรับขยะแยกกันไว้แต่ละส่วน ซึ่งนอกจากกำจัดขยะโดยตรงแล้ว ยังเป็นการฝึกหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาริทั้งขยะของประชาชนให้เป็นที่เป็นทางอีกด้วย ในด้านการกำจัดขยะนั้นในท้องถิ่นจะใช้วิธีกองทิ้งไว้ให้เน่าเปื่อยผุพังไปเองตามธรรมชาติ มีการจุดไฟเผาบ้าง

เป็นครั้งคราวสำหรับ ขยะที่เผาไหม้ได้ซึ่งทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของดิน การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ และการปนเปื้อนของอากาศ ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปเกือบทุกชุมชนทั่วประเทศ ทำให้พบเห็นความสกปรก และความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองอยู่ทั่วไป สำหรับชุมชนในระดับหมู่บ้านปรากฏว่าหลายแห่งได้พยายามปรับปรุงในด้านการรักษาความสะอาด ทำให้หมู่บ้านสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น แต่มักทำกันเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจะมีการประกวดเพื่อรางวัลจากทางราชการ ส่วนวิธีการกำกวดนั้นก็มักจะกระทำโดยการเผากลางแจ้งซึ่งง่าย และสะดวก มีบางแห่งได้พยายามนำขยะไปหมักทำปุ๋ย ซึ่งบางแห่งก็ใช้มูลสัตว์หมักรวมเข้าไปด้วย แต่ในการหมักก็มักทำแบบกองรวมกันไว้โดยไม่มีการพลิกกลับจึงทำให้กองปุ๋ยหมักหลายแห่งกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหนะ นำโรคสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ในปัจจุบันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ ปัญหาการจัดการมูลฝอยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านปัญหามลพิษ จากขยะปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ปัญหาขาดความสมดุลทางนิเวศวิทยา เป็นต้น จากสภาวะการดังกล่าว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดการให้ถูกวิธีและ จะต้องมีการให้การศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้มีความรู้และความเข้าใจในพิษภัยและอันตราย อันเกิดจากขยะมูลฝอยทั้งในด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การเก็บขนขยะมูลฝอย และการกำจัด ขยะมูลฝอย เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมที่ถูกต้องในการคัดแยก การกำจัดขยะและการจัดเก็บขนส่ง รวมทั้งการกำจัดที่ถูกวิธีและเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของทุกคน จึงเป็นความรับผิดชอบของประชาชนทุกระดับ และหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในชุมชนบ้านนาตงตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการให้บริการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้สร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ และเพื่อปรับปรุงการให้บริการด้านการจัดการจัดเก็บขยะ ของเทศบาลและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

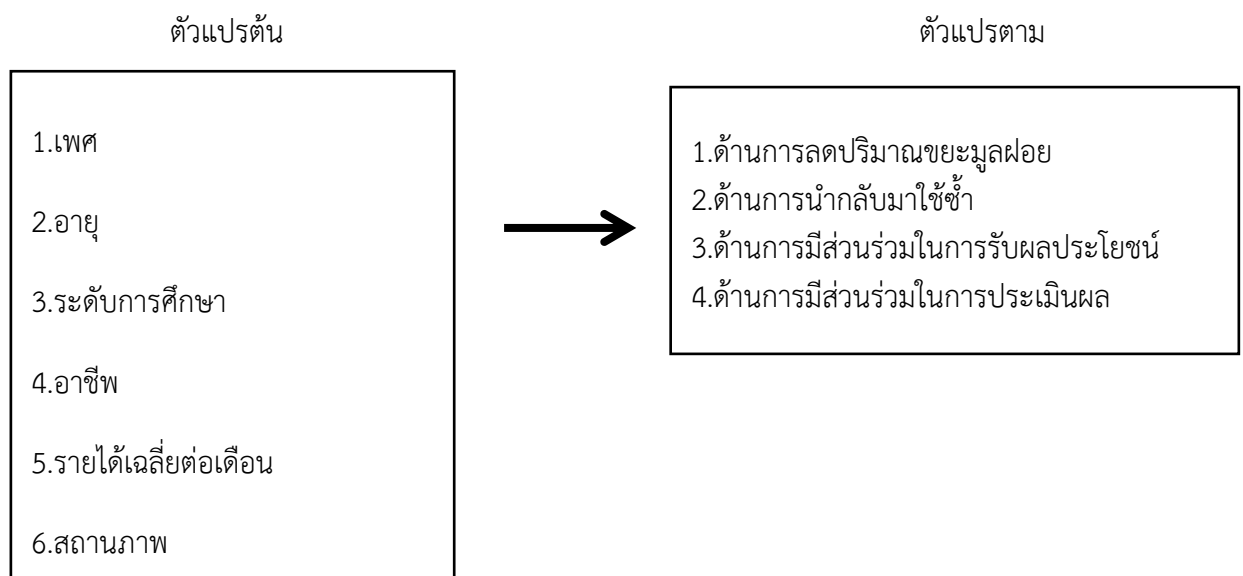
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในชุมชนบ้านนาตงตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการสร้างมูลค่าขยะของชุมชนในชุมชนบ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อหาแนวทางและมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในชุมชนบ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

นันทพร มณีรัตน์. (2551) การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน บ้านเหล่าแหลม 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านเหล่าแหลม

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในชุมชนบ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 163 ครัวเรือน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ประเภทการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม การจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.23 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือในการทิ้งขยะมูลฝอยมีถังขยะ หรือภาชนะ รองรับเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 5.00 รองลงมาคือ คัดแยกเศษอาหาร ไปใช้ประโยชน์ เช่น ให้อาหาร สัตว์หรือ ทำปุ๋ยหมัก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.80 ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทิ้ง ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลง หรือวัชพืชลงในถังขยะ สีแดง ที่หน่วยงานราชการจัดหาให้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.13 และ 2. พบว่าด้านแนวทางการจัดการ ขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน บ้านเหล่าแหลม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.84 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รวบรวมขยะไว้เพื่อให้รถเก็บขยะของเทศบาล นำไปกำจัดทำลาย ณ สถานที่ฝังกลบทุกสัปดาห์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมาคือ กำจัดขยะมูล ฝอยด้วยวิธีการเผา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.42 ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แปรสภาพขยะอินทรีย์ เช่น เศษไม้ เศษหญ้า ด้วยการนำไปทำปุ๋ยหมัก ซิวภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.53

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสลภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งจ่ายค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ เป็นหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 223 คน ได้จากการคำนวณประชากรจากสูตรของ Taro Yamane แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.1.5 อาชีพ

2.1.6 สถานภาพ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

มูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์
ได้แก่

2.2.1.ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย

2.2.2.ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ

2.2.3.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

2.2.4.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจจนกระทั่งกระบวนการสิ้นสุด มีความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การจัดการ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และกิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพตามเป้าหมายกำหนด

3. ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษสิ่งของต่างๆที่เหลือใช้จากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนหรือหมดความจำเป็นในการอุปโภคบริโภคของคนในชุมชนหรือเศษซากต่างๆที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือที่ประชาชนสร้างขึ้น และไม่มีผู้ใดต้องการมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามแหล่งกำเนิด

4. การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บกัก การรวบรวมมูลฝอย การขนถ่าย และการขนส่ง การแปรรูปเพื่อการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการกำจัดมูลฝอย โดยจะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัยทัศนียภาพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการยอมรับทางสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเพื่อตอบวัตถุประสงค์ และความต้องการของคนในชุมชน บ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2.ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 3.ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ 4.ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย

6. ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกัน อาศัยอยู่บนพื้นที่เดียวกัน มีวิถีชีวิตใกล้เคียงกัน มีจิตสำนึกในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเดียวกัน

7. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในชุมชนบ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตงตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์

2. ทำให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้ความสำคัญของปัจจัยในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ของคนในชุมชนบ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์เพื่อเป็นแนวทางใน

การจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน ตลอดจนใช้ประกอบการวางแผนการ จัดการขยะมูลฝอยของชุมชนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ภาครัฐ และองค์กรอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย (Research Results)

1 ผลการวิเคราะห์ระดับแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย	2.71	0.872	ปานกลาง
ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ	3.06	0.708	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.61	0.647	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($x = 2.77$, S.D. = 0.702) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่าข้อมูลความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำเป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$, S.D = 0.708) รองลงมา คือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$, S.D = 0.872) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.69$, S.D = 0.789) ตามลำดับ และสุดท้าย ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 2.61$, S.D = 0.647)

2. สรุปภาพรวมผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสวนรัตน จังหวัดสุรินทร์

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
1.1 ชาย	101	45.3
1.2 หญิง	122	54.7
2.อายุ		
2.1 อายุต่ำกว่า 20ปี	8	3.6
2.2 อายุ 20 - 29ปี	19	8.5
2.3 อายุ 30 - 39ปี	38	17.0
2.4 อายุ 40 - 49ปี	80	35.9
2.5 อายุ 50 - 59ปี	68	30.5
2.6 อายุมากกว่า 60ปีขึ้นไป	10	4.5

3.ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	118	52.9
3.2 มัธยมศึกษาต้น	30	13.5
3.3 มัธยมศึกษาปลาย	35	15.7
3.4 อนุปริญญา	8	3.6
3.5 ปริญญาตรี	32	14.3
4. รายได้		
4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	145	65.0
4.2 10,000 - 15,000 บาท	50	22.4
4.3 15,001 - 20,000บาท	18	8.1
4.4 20,000 บาทขึ้นไป	10	4.5
5. อาชีพ		
5.1 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	5.8
5.2 ลูกจ้างเอกชน	40	17.9
5.3 นักเรียน/นักศึกษา	7	3.1
5.4 ค้าขาย/เจ้าของกิจการ	17	7.6
5.5 อื่น ๆ (ระบุ)	146	65.5
6. สถานภาพ		
6.1 โสด	48	21.5
6.2 สมรส	153	68.6
6.3 หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)	16	7.2
6.4 หม้าย (หย่าร้าง)	6	2.7
รวม	223	100

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียด

1. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และเพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

2. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 40-49 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9

รองลงมา คือ อายุ 50 - 59 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5

อายุ 30-39 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

อายุ 20-29 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5

อายุ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

และสุดท้าย อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

3. ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 52.9

รองลงมา คือ มัธยมศึกษาปลาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7

มัธยมศึกษาต้น จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

- ปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3
อนุปริญญา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6
ระดับต่ำกว่า 10000 บาท จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนใน
รองลงมา คือ รายได้ 10000-15000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4
รายได้ 15001-20000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ตามลำดับ
และสุดท้าย รายได้มากกว่า 20000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5
5. อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ อื่น ๆ (ระบุ) จำนวน 146 คน คิด
เป็นร้อยละ 65.5
รองลงมา คือ ลูกจ้างเอกชน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9
ค้าขาย/เจ้าของกิจการ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ
และสุดท้าย นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1
6. สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 153 คน คิด
เป็นร้อยละ 68.6
รองลงมา คือ สถานภาพโสด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5
หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2
และสุดท้าย หม้าย (หย่าร้าง) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ
3. แนวทางการการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนบ้านนาตงตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอ
เขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า
ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ควรให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง การกำจัดขยะ
มูลฝอยในครัวเรือน เพื่อให้เกิดผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ผ่านเสียงตามสายหรือจัดทำ
เอกสาร เช่น สถานการณ์ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ควรสนับสนุนส่งเสริมด้านการกำจัดขยะ โดยการจัดทำโครงการ
รณรงค์กำจัดขยะในวันสำคัญต่างๆ โครงการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก นำสิ่งของที่ใช้แล้วมาทำเป็นของใช้
ต่างๆ
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของ
การจัดการขยะมูลฝอยมีการกระตุ้นความสนใจและแสดงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่
เป็นเงิน เช่น โครงการขยะแลกไข่ โครงการแลกขวดพลาสติกแลกเงิน
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัด
กิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาชุมชนต่อ และหรืออาจประสานกับหน่วยงาน
ภายนอกให้เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการประเมินผล และควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความกล้าคิดกล้าแสดงออก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตง ตำบลเขวาสิน
รินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าจากผลการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจาก
คนในชุมชนมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตามกรอบมาตรฐาน4 ด้านได้แก่ ด้านการ
ลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วน

ร่วมในการประเมินผล โดยจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้ การรณรงค์ การประชุม การอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้กับประชาชนยังมีน้อย ทำให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจจากการกระตุ้นน้อยส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังมีไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในการแยก และลดการสร้างขยะในครัวเรือนให้มีปริมาณน้อยลงและงดเผาขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร มณีรัตน์(2551 : 55 - 62) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 05 อาจเป็นเพราะลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทยังมีการยอมรับเพศชาย มากกว่าเพศหญิง อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรสอาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1 ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ท่านเลือกซื้อสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานได้นาน รองลงมา คือ ท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีชนิดเติม (Refill) เพื่อลดปริมาณขยะ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่มแทนการซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของปิยภัทร สายนรา (2552 : 90 - 92) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน :กรณีศึกษาชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว 1 เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว 1 เทศบาลนครอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ข้อที่มีระดับมากที่สุด คือขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์ ท่านได้คัดแยกเพื่อนำกลับมาใช้งานใหม่ รองลงมา คือขยะขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ท่านได้นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยจิรพัฒน์หงส์ทอง (2553 : 19 - 80 ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะรีไซเคิลไปทำเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปจำหน่ายเป็นรายได้ รองลงมา คือ มีท่านมีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่ชุมชนในการคัดแยกขยะเพื่อนำไปขายเป็นรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศิริ ช่วยเสริมธนกกุล (2554 : 121 - 122) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลลำพญาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

แตกต่างกันเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมในแต่ละด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลลำพญาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพญาอำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมในทุกๆ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ข้อที่มีระดับมากที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการประชาสัมพันธ์ตรวจสอบแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในชุมชนให้มีความเหมาะสมและเป็นระบบดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557 :92 - 93) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขอเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการเปรียบเทียบเรื่อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอาชีพ และสถานภาพ

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันพบว่าพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำพญา จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนใน

ชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยบ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกันไป มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติการ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตัง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุรินทร์ การนำไปปรับปรุงและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยต่อไป ดังนี้ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ควรให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง การกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน เพื่อให้เกิดผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ผ่านเสียงตามสายหรือจัดทำเอกสาร เช่น สถานการณ์ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ ควรสนับสนุนส่งเสริมด้านการกำจัดขยะ โดยการจัดทำโครงการรณรงค์กำจัดขยะในวันสำคัญต่างๆ โครงการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก นำสิ่งของที่ใช้แล้วมาทำเป็นของใช้ต่างๆด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการ

จัดการขยะมูลฝอยมีการกระตุ้นความสนใจและแสดงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่เป็นเงิน เช่น โครงการขยะแลกไข่ โครงการแลกขวดพลาสติกแลกเงินด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาชุมชนต่อ และหรืออาจประสานกับหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการประเมินผล และควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความกล้าคิดกล้าแสดงออก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ การให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเข้า

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย บ้านนาตง ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอสองแคว จังหวัดสุรินทร์

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างกว่านี้ เช่น เทศบาลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยในแนวการส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

เอกสารอ้างอิง (References)

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือนุรักษ์เป็นศูนย์กลาง กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น.

กานดากร ไชยปากด. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เกษม จันทรแก้ว. (2550). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เฉลิม มีระสิงห์. (2556). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของประชาชนบ้านป่าขาด ตำบลห้วยแซง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จิรพัฒน์ หงส์ทอง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทรง ศรีมันตะ. (2556). รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านโคกสำราญ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์. (2540). การแยกมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2542). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างประเทศ NGO และองค์กรประชาชุมชน. ขอนแก่น: คลังนาวิทยาการพิมพ์.

นันทพร มณีรัตน์. (2551). การจัดการขยะมูลฝอยในครอบครัวของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะแก้ว อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. ๒ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยภัทร สายนรา. (2552). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน :กรณีศึกษาชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว 1 เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

